

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS
ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NACIJA ZA POLJOPRIVREDU I HRANU

Project

GCP/FRY/001/NET

Development assistance to livestock farmers in mountainous areas of
Prijepolje, Sjenica and Tutin in Sandzak region

Pomoć u razvoju stočarstva u planinskim oblastima Sandžačkog regiona

VUNA

Sjenica, 2004. godina

SADRŽAJ

I VUNA

1. Istorijat-----	2
2. Rase ovaca-----	3
3. Vreme striženja-----	3
4. Pripreme za striženje-----	4
5. Striga (striženje)-----	4
6. Zaštita posle striže-----	5
7. Pakovanje vune-----	6
8. Brokersko skladište vune-----	6
9. Pranje vune-----	7
II PITANJA I ODGOVORI-----	8

VUNA

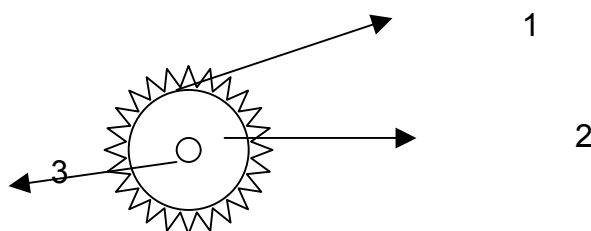
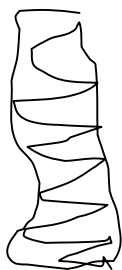
ISTORIJAT

Vuna je prvi tekstilni materijal, koji je čovek koristio. Spominje se još u starom Egiptu, Palestini, Staroj Grčkoj i Rimu. Dug istorijski razvoj primene vune nastavlja se i do današnjih dana što potvrđuje činjenica da je vuna ne samo bila već je i ostala vrlo važna sirovina.

Zbog svojih dragocenih svojstava vuna ima široku primenu u tekstilnoj industriji i drugim područjima tj. u odevanju, domaćinstvu (tepiha, pokrivača, prostirki), tehničke svrhe (filteri za rafineriju, prečišćavači vode, duvansku industriju itd.) i strategijska sirovina (za odevanje vojske).

Osnovni cilj gajenja ovaca je zadovoljenje potreba stanovništva u vuni i mesu, mleku i koži. Razlikuju se prema osnovnoj proizvodnji, sposobnosti rase za proizvodnju vune, mesa i mleka (rase trojne sposobnost) i rase ovaca sa izraženom plodnošću i za proizvodnju kože, krzna i loja.

Struktura vlakna

Mikroskopski izgled vlakna:

1. Krljušni sloj ili pokožica izgradjena je od rožastih ćelija koje potpuno pokrivaju vuneno vlakno. Broj krljušti se kreće od 40-120 na jedan milimetar dužine vlakna.

Njihov oblik i položaj mogu biti različiti. Ugao nagiba krljušti zavisi od tipa vune. Kod finijih vuna krljušti su levkastog oblika i one obavijaju celo vlakno. Kod grubih vuna krljušti su poredjane kao crepovi na krovu ili kao krljušti kod riba. Krljušti stvaraju prirodni zaštitni omotač koji štiti vlakno od mehaničkih, fizičkih i hemijskih uticaja. To je stabilan sloj, jači od ostalog dela vlakna. On daje vunenom vlaknu posebno svojstvo-moć valjanja. Takodje utiče i na sjaj i opip, jer su krljušti poredjane u jednom sloju vrlo gusto. Debljina ovog sloja je 0,5-2 μ (mikrona). Njegovo učešće u masi iznosi svega 2-3%.

Krljušni sloj se sastoji od tri podsloja: epikutikule, egzokutikule, endokutikule.

2. Korteks se nalazi ispod krljušti i sačinjava osnovnu masu vlakana.

Sastoji se od dugačkih vretenastih ćelija dužine 100-200 μ (mikrona) prečnika 2,5 μ . Ćelije su poredjane u nekoliko nizova, paralelno jedan drugom u pravcu ose vlakna. Medjućelijska supstanca koja se nalazi izmedju vretenastih ćelija nije dovoljno izučena. Svojstvo vune (jačina, gipkost, elastičnost i izduženje) zavise uglavnom od korteksa. U korteksu se takodje nalaze i pigmenti koji daju obojenost vuni. Korteks se sastoji iz orto i parakorteksa. Usled njihove asimetrične raspodele duž vlakna i različite gustine dolazi do

kovrdžanja vlakana i pojave prirodne talasavosti vune. Ortokorteks je postojaniji i nalazi se sa spoljne strane vlakna.

3. Srž je u centru vlakna duž njegove ose ili je u vidu neprekidne ili isprekidane linije. Sastoji se od ćelija ispunjenih vazduhom. Širina srži je različita i veća je kod grubljih vlakana.

RASE OVACA

Kvalitet vune (kovrdžavost, debljina, finoća, boja, elastičnost) zavise od rase ovaca. Najkvalitetnija vuna je sa merino ovce.

U Srbiji i Crnoj Gori su zastupljene sledeće rase ovaca: Homoljska, Pramenka, Cigaja, Virtemberg i Il de Frans. Sve one su po kvalitetu vune lošije od merino ovce.

VREME STRIŽENJA

Vreme striženja je u proleće, posle jagnjenja. Prema vremenskom razmaku striga: normalan (za jednogodišnji ili puni strig vune strižene u vremenskom razdoblju od 12 meseci), prvi strig (za vunu prvi put striženu u vremenskom razmaku od 18 meseci), drugi strig (za vunu striženu u avgustu ili septembru, odnosno striženje 4 meseca posle normalnog ili prvog striga), treći strig (za vunu striženu 8 meseci posle prvog redovnog prolećnog striga)

Prema načinu skidanja vuna se razvrstava na:

- **RUNSKU VUNU** (striženu sa živih ovaca - vlakna bez korena)

- **VUNA SA KOŽE-TABAČKA** (skinuta sa kože uginulih ili zaklanih ovaca ili jagnjadi, raznim postupcima)

Prema celini i delovima runa - odnosi se samo na domaću vunu.

- runa u celini, delimično okrajčena runa, potpuno okrajčena runa, okrajke, delovi runa sa trbuha i vimena i pramenove.

PRIPREMA ZA STRIŽENJE

Pre striženja ovce se čiste tj. kupaju, odstranjuju mehaničke nečistoće, podstrig gde se odvajaju vuna sa nogu, glave i repa. Pred samu strigu odvajaju se posebno ovnovi, crne ovce od belih, šiljezi, jaganjci.

STRIGA (STRIŽENJE)

Ovce moraju biti čiste i suve dok čekaju na strigu, držane zajedno u toru na malom prostoru. Torovi i platforme gde se vrši striženje moraju biti čiste. STRIŽENJE JE PROFESIONALNA VEŠTINA. Sve ove veštine iziskuju vreme da bi se savladale, da bi svi potezi bili automatizovani.

Ovca se mora držati pravilno od strane osobe koja striže i mora se pomerati pravilno kroz različite pozicije od strane šišača za vreme striže. Ako se drži pravilno neće se ritati ni pružati otpor dok se vuna skida sa njih. Svaka ovca se mora odstrigati na gotovo isti način.

Prvo se mora skinuti vuna sa stomaka kako se ne bi mešala sa vunom sa bokova i sa ledja (runska vuna je najviše vrednovana). Sledeća se skida vuna sa glave, tako da se ona ne meša sa runskom vunom niti sa vunom sa stomaka. Vune sa stomaka i sa glave su različite, kraće su i imaju druge vrednosti u odnosu na runsku vunu. Onda se vuna sa grudnog koša do brade otvara i vuna oko prednjih nogu i ramena se striže. Šišač potom razvuče i očisti zadnju stranu i položi ovcu na bok sa glavom savijenom i učvršćenom između njegovih nožnih zglobova. Kada je ovca u ovakvom položaju šišač povlači mašinicu u dugim i neprekidnim potezima od kraja repa do glave (dugi potez). Pošto se dobro očisti vuna sa gornje strane ovce preko kičme, šišač opkorači ovcu i povuče njenu glavu prema sebi dok striže oko obraza, vilice i vrata. Nastavljajući da vuče ovcu ka uspravnom, sedećem položaju šišač prolazi mašinicom preko ramena do prednje noge ovce, a onda nastavlja i prati oblik rebara sa mašinicom dok ne dodje do zadnjeg dela. Bez menjanja pravca šišač čisti zadnji deo i tako završava skidanje runa.

Kad završi striženje i kada je runo na podu netaknuto, šišač vraća ovcu u tor sa ostriganim ovcama, otvara vrata od tora sa neostriganim, uzima drugu ovcu i ponavlja ceo postupak. Šišaču asistira svo vreme pomagač koji sakuplja vunu. Zadatak pomagača je da skloni sve deliće vune koji padnu sa šišačeve mašine, koja se ne smatra runskom vunom i čuva se odvojeno. Ovi delovi vune uključuju delove sa stomaka, sa glave, kratku vunu i vunu sa zadnjih nogu, odmah se počisti sa platforme pre nego što se pomeša sa runskom vunom. Istog trenutka kada se runska vuna otkloni i padne na pod pomagač je pažljivo sakupi i raspore je kao mrežu na sto za kvalifikaciju vune. Sto za kvalifikaciju vune je dužine 2,5 m i širine 1,5 m, sa rešetkama celom dužinom. Lepeza vune pokriva kompletno sto, sa licem vune okrenutim na gore, sa manjim delovima koji ponekad vise preko ivice stola. Rasprostiranje vune kombinovano je sa odvajanjem vune DRUGOG POTEZA i sa nogu koje su pokupljene zajedno sa runskom vunom palom na pod. Pomagač brzo radi oko ivica runa otklanjajući sve kraće delove i netipičnu (neadekvatnu) vunu koja se ne uklapa sa runskom vunom i raspoređuje je i smešta u kontejner za runsku vunu. Između rasprostiranja vune i otklanjanja delova pomagač mora da počisti platformu za šišanje u cilju pripreme za sledeće striženje.

DOBAR ŠIŠAČ UVEK:

- drži ovcu pažljivo, iskusno i sa čvrstinom
- vodi neizmernu brigu da ne nanese posekotine ili modrice oko bradavica, vilice, očiju i ušiju
- drži mašinicu do kože kada povlači poteze
- vodi računa da ne ugrozi vunu tokom cele operacije striženja
- dobar šišač nikad ne ponavlja isti potez ili delom isti potez, ne odvaja vunu u dva poteza i tako izbegava skraćivanje dužine vlakna
- ne gubi strpljenje i ne povredjuje životinju
- ne žrtvuje kvalitet striženja da bi povećao broj ostriženih ovaca
- obeležava povredjene i bolesne ovce, tako da vlasnik posle striženja može pravilno pružiti pomoć takvim ovcama

ZAŠTITA POSLE STRIŽE

Ostrigane ovce se saniraju od povreda ,čiste i skraćuju papci,provode kroz rastvor plavog kamena i drže u toru najmanje 3-5 dana radi privikavanja(adaptacije)

PAKOVANJE VUNE

Kada se jednom vuna ukloni sa ovce biva sortirana,presovana.Prese mogu biti hidrauličned 180-200 kg i mehaničke(ručno presovane) od 180-200kg.Presuje se radi lakšeg transporta i skladištenja.Paketi vune (bale)moraju biti zašivene i etiketirane sa imenom vlasnika ,opisom vune-klase .Tako se prenosi u brokersko skladište gde se dalje priprema za prodaju.

BROKERSKO SKLADIŠTE VUNE

Po primanju vune broker je priprema za prodaju u skladu sa instrukcijama vlasnika,ali moraju postojati bar četiri bale.Sa manje od četiri bale broker će takoreći INTERLOTOVATI vunu,što znači da će je trgovci kombinovati sa drugim balama vune istog opisa da bi napravili LINIJU (celinu)kao ulaz u katalog prodaje vune.Gde vuna nije sortirana po tipu ili opisu,biće binovana,što znači da će bale biti otpakovane,vuna sortirana od strane kvalifikovanih klasera,ponovo spakovana i kao takva ponudjena kao LINIJA odnosno celina pod imenom vlasnika ili će biti INTERLOTOVANA .Svaka bala vune je uzorkovana ,prerez je napravljen na svakoj bali i mehanička kandža uzima uzorak za analizu.U uzorku se određuje tip i debljina vlakna u mikronima ,određuje se stepen primesa,masnoća (da bi se odredio procenat čiste vune),prisustvo bilo kakve kontaminacije od ekonomskog značaja.Započinje reklamiranje vune za prodaju.Kada se vuna prodaje aukcijom ,uzorci i rezultati ispitivanja i testova su prikazani na centralnom displeju(koji može biti dosta udaljen od vune u skladištu).Kupci troše dva ili tri dana proveravajući uzorke vune koja je u ponudi,praveći svoje računice i procene u pripremi za aukciju.Kada su kupci na aukciji bore se međusobno u otvorenom takmičenju za vunu pod direktivom aukcionera.Kada je cena dostignuta ili nadmašena,vuna prelazi u vlasništvo kupca.Isplaćuje se farmeru i brokeru.Pošto kod nas ne postoje brokerske kuće proizvođači se međusobno udružuju,traže kupca i slobodno formiraju cene.Kupac je prvenstveno proizvođač vune(tekstilna industrija) ili diler.Da bi se lakše prodavalo u Vojvodini su osnovana udruženja koja rade sa uspehom.

PRANJE VUNE

Vuna se pere u aparatu zvanom LAVIJATAN.Kada se otvore bale vuna se ubacuje u otvarač gde se odvajaju mehaničke nečistoće,a ujedno i vuna se rastresa.U prvoj kadi vuna se potapa u vodi pri temperaturi od 60°C,odleži 3-5 minuta,vilama se prebacuje kroz cedjivač u drugu kadu,u kojoj je šampon i kaustična soda .Posle 3-5 minuta,prebacuje se preko cedjivača u treću,četvrtu i petu kadu radi ispiranja.Vuna se potom cedi i unosi u sušaru.Vuna izlazi iz sušare sa 13 % vlage i 0,5 % masnoće.Posle baliranja prebacuje se na karbonizaciju i isprašivanje.Tako obradjena vuna je spremna za preradu.Radman vune se kreće(u zavisnosti od rase,klase) od 50-70%.

PITANJA I ODGOVORI

1.Koliko traje dugo šišanje ovce?

Vremenski šišanje zavisi od sledećih uslova:rase,spretnosti šišača i broja ovaca.

2.Koliko vune daje vitemberg?

U proseku od 3-4 kg.

3.Koliko vune daje merino?

U proseku od 5-6 kg .

4.Koja ovca ima najdužu vunu?

Najdužu vunu vunu daje sardinijska ovca.

5.Od koje ovce je najkvalitetnije meso?

Od mesnatih ovaca.

6.Radman mesa u procentima po vrsti?

Radman se kreće od 40-55 % zavisi od rase.

7.Kako se dobija deklaracija vune?

Rasnost ,sortiranje,obeležavanje(ime vlasnika,ime sortirača i sa kog dela ovce je vuna),godina striže.

8.Kako se klasira vuna?

Klasira se na sledeći način:

- 1.Rasa-što bolja rasa ,bolji kvalitet vune;
- 2.Sorta-jagnjad,šilježad,ovca,ovnovi-posebno se odvajaju;
- 3.Klasa-samo runo ošišano ima 4 klase:
 - ledja i bokovi
 - butine,vrat i slabine
 - donji deo slabina i ispod butina
 - glava ,noge i donji deo stomaka

Odmah posle šišanja vuna se odvaja i tako odvojeno pakuje.

9.Kako ulazi moljac u vunu?

Ako nije adekvatno čuvana:

- a)u rinfuzu;b)mokra;c)nalazi se na suncu;d)u najlon vrećama

10.Kako se sprečava ulazak moljca?

Baliranjem ili pakovanjem u jutane vreće;vlažnost do 17 %;čuvanje na tamnijem mestu i da ima ventilacije.

11.Skladištenje i klasiranje vune-način?

Skladištenje je najbolje kada je magacinski prostor suv,polutaman i sa dovoljno ventilacije.Svaku balu treba etiketirati-standardizovati.

12.Razlika vune od šilježadi,ovaca i ovnova?

Šilježad imaju kvalitetniju vunu,ovca ,normalan strig i to je 90 % kvaliteta,a ovnovi imaju duplu težinsku vunu,ali grubljeg kvaliteta.

13.Ako se šiša dva puta,kada?

Šiša se prvi put u proleće,posle jagnjenja,a drugi put krajem jula-početkom avgusta.

14.Opasnost od smrzavanja ovce tokom zime?

Ovce preko zime treba držati u torovima ili stajama zatvorenog tipa i sa dosta prostirke(od 60-80 cm).

15.Koja je kvalitetnija striža?

U proleće zbog dužine vune i gustine.

16.U čemu skladištiti vunu-koji džakovi?

Najbolje je skladištiti u jutanim četvrtastim džakovima(slamarice)

17.Pakovanje vune?

Vuna se pakuje :a)balirkom(hidrauličnom ili mehaničkom)

- b) balirkom slama-seno
- c) ručno, u jutanim džakovima.

18. Kako se pere vuna?

Vuna se pere u aparatu lavijatan. Sastoji se od otvarača, kade-3,5,7; i sušare. Vuna se prvo otvara tako što se pramenovi kidaju, zatim u prvoj kadi potapa, uz temperaturu od 60-70 ° C, gde odstoji 10-15 minuta. Posle potapanja cedjenjem prelazi u drugu kadu koja ima kupku sa rastvorom masne sode i šampona i tu se okretanjem sa vilama pere. Cedjenjem se prebacuje u sledeću kadu gde se vuna ispira, ponovnim cedjenjem se uvodi u sušaru. Osušena vuna mora da ima 17 % vlage i 0,5 % masnoće. Tako oprana vuna se balira.

19. Na kojoj temperaturi je pranje vune?

Vuna se pere pri temperaturi od 60-70 ° C.

20. Kako se proverava vlažnost vune?

Proverava se vlagomerom ili laboratorijski.

21. Koliko bi koštalo šišanje ovce po komadu?

U Srbiji se šiša za 60 dinara.

22. Da li ispada da je šišanje skuplje od runa?

Zavisí od količine vune koju dobijemo.

23. Kakva je podloga najbolja za boravak ovaca?

Travnati pašnjaci, a preko zime dobra prostirka.

24. Kakva je cena vune na svetskom tržištu?

Prvo treba ispuniti sledeće zahteve : rasa , sortiranost, pa tek onda cena.

25. Postoji li standardizacija bala vune?

Po JUS-u bala ne sme da je lakša od 100 kg.

26. Koliko se od neoprane (sirove) dobija čiste vune?

50 %

27. Koliko se štofa može dobiti od oprane vune?

Sve zavisi šta se tka (debljina , širina, dužina, namena). Do prediva se meri kilogramima, a od prediva metrima.

29. Zašto se vuna ne plaća 2 DM, već 15 dinara?

Zato što nije klasirana i zbog tržišnih uslova.

30. Koji su vaši problemi kod otkupa vune?

Neadekvatno čuvanje, pakovanje, a najviše otežavanje vune (ubacivanje raznih stvari, prašine, zemlje, cigle) i vlaga.

31. Koja je vaša mesečna potražnja vune?

Od 100-120 tona.

32. Da li isplaćujete vunu novcem ili Vašim proizvodim

Pretežno kompenzacijom, izuzetno gotovim novcem. Kompenzacija 24 din po kilogramu, a gotovinski od 10-15 din po kilogramu.

33. Problem šišanje ovaca (neisplativo da drugi šiša)?

Ovca mora da se šiša - prema tome najjeftinije je šišanje u sopstvenoj režiji.

34. Da li znate gde se mogu nabaviti električne mašine za šišanje ovaca?

U poljoprivrednim prodavnicama.

35. Ako se udružimo možemo li da saradjujemo?

Možemo. To je i cilj ovog seminara.

36. Kako oko transporta i dogovora za vunu?

Vuna mora da je balirana, na jednom mestu, a količinski najmanje 5 tona.

37. Problem bacanja vune (ogromne količine vune se bacaju)?

Šteta bacati, a baca se zbog neobaveštenosti i ne traženja kupca.

38. Problem zatvorenog tržišta?

Propadanjem otkupnih stanica (zadruga) i zatvaranjem mnogih tekstilnih fabrika, rad smanjenim kapacitetom.

39. Da li će postojati deklaracija vune?

To zavisi od proizvođača tj. od Vas.

40. Ne možemo se složiti da se u vuni može naći kamen ili slične stvari?

Praksa je dokazala da je tako (nesavesnost proizvođača) materijalna korist.

41. Koliko čovek može da ošiša ovaca dnevno?

Zavisi od njegove spretnosti, brzina se smanjuje posle prvih pet komada.

42. Da li se vuna odavde može izvoziti, plasirati na evropsko i svetsko tržište?

Tako kako vi radite-NE; kada se promeni način rada-VEROVATNO.

43. Kako se dobije klasa kod runa, koji se delovi odvajaju?

Klasa se dobija sortiranjem (deklaracijom). Odvajaju se podstrig, a to je sa stomaka, nogu i glave.

44. Koliko otpada procentualno od jednog runa na klase?

Prva klasa 60 %, druga klasa 15 %, treća klasa 15 %, četvrta klasa 10 %.

45. Vrednost u odnosu prve i četvrte klase?

Čak i tri puta više.

46. Zašto kažu da je naša vuna lošijeg kvaliteta?

Vuna je grublja, a svetsko tržište traži vunu finijeg kvaliteta (merino).

47. Koliko kilograma vune daje jedna ovca, a koliko ovan?

Ovca u proseku daje od 2,5 – 3,5 kg vune, a ovan od 5-7 kg.

48. Koja to rasa ima najdužu vunu?

Merino ima najfiniju vunu, a dužina se meri kovrdžavošću.

49. Koliki je radman mesa kod naših ovaca?

Od 35-45 %.

50. Kada moljac može da pojede vunu?

Kada je vuna vlažna, prljava i na suncu. Moljac više napada opranu vunu.

51. Koliko košta vuna na svetskom tržištu?

Zavisi od kvaliteta od 0,3-1 Euro po kilogramu.

52. Koliko je teška vuna posle pranja?

Od 2 kg masne vune dobija se kilogram oprane.

53. Koliko košta mašina za šišanje ovaca?

500 Eura (polovna).

54. Zašto cigaja ne može na planinskoj visoravni?

Zbog hladne i duge zime, kratkog leta, nadmorske visine i teškog prilagođavanja.

55. Da li mogu ovce u naše krajeve sa Novog Zelanda?

Ne mogu.

56. Zašto se u Vojvodini dva puta šišaju ovce?

Zbog dužeg i toplijeg leta (blaže klime).

57. Da li vazelin utiče mehanički na vunu?

Ne, već je štiti od moljčanja.

58. Ispričajte nam o čuvanju ovčije kože?

Pri deranju kože treba paziti da se koža ne ošteti, zatim je tako prevrnutu dobro nasoliti i osušiti. Preporučljivo je više puta soliti kožu da se ne bi ucvrljala. Crvi razaraju krzno.

59. Da li je pogodnije šišati ovcu mašinski ili ručno?

Bolje je mašinski, brže je, manje povreda i ujednačeno šišanje.

60. Ako kod pripreme emamo pribor, da li je potrebno ostaviti mehaničke nečistoće?

Ako nemate češljeve možete i ručno odstraniti mehaničke nečistoće - ne ostavljati ih.

61. Zašto kod ručnog šišanja negde ostaju talasi?

Zbog vaše tehnike šišanja i samog šišača.

62. Problem oko držanja vune?

Nema problema, ako se vuna odmah posle šišanja sortira ,balira-džakuje i slaže na suvo mesto(pravilno skladišti).

63. Da li se vuna bolje održava u sjeri ili oprana?

Bolje u sjeri. Ona štiti vunu.

64. Da li šišati mokru ovcu ili rano ujutru?

Ne šišati mokru ovcu, a ni ujutru zbog rose.

65. Da li po šišanju treba odmah sortirati vunu?

Da, to je uslov za prodaju.

66. Šta je sa opranom vunom koja je u džakovima?

Što pre je opresti; ako ne zaštiti je od moljaca.

67. Koliko dana posle šišanja okupati ovcu?

Po potrebi i odmah, a najduže za dva dana.

68. Kako održati ovcu u zimskom periodu?

U vreme zime ovce držati u toru, štali, zatvorenom prostoru sa dobrom ventilacijom, dobrom prostirkom od 60-80 cm. Najopasnija je vlaga i promaja.

69. Zašto posebno sortirati runo od ovce, a posebno od ovna?

Zato što su različitog kvaliteta i težine.

70. Zašto držati ovcu u toru-štali, 2-3 dana posle šišanja?

Da bi se ovca klimatizovala(privikla), da bi napravila sopstveni imunitet i da bi se smirila. Svaka ovca posle šišanja pretrpi šok.

71. Kod nas se 4 klasa šišanja obavlja u maju, a prva i druga klasa šiša se u junu. Da li to pomaže?

Podstrig ,što vi radite pomaže zbog bojenja jaganjaca, ali se preporučuje naknadni podstrig dan pre šišanja.

72. Čuvati opranu i neopranu vunu zajedno, da li je to dobro ili nije?

Nije dobro.

73. Da li može da se formira cena vune u rinfuzu?

Može, ali je takva cena najniža.

74. Ko određuje cenu vune i kako se ona formira?

Ponuda i potražnja.

75. Kolika je prva klasa vune, i koja je ta klasa kvaliteta i kakvog?

Prva klasa je 60 % runa, sa boka i ledja, najduža, najgušća i najkovrdžavija.

76. Zašto je vuna od ovce ponekad žuta i nije sjajna?

Žuta je od mokraće i neadekvatnog smeštaja što utiče i na sjaj vune.

77. U buduću, kako čuvati vunu?

Odgovarajuće skladište tj. suvo, tamno i provetreno.

78. Da li mi možemo da izvršimo klasiranje vune i da baliramo?

Da to je obavezno. Sa ovim stručnim predavanjem upoznati ste kako to da uradite.

79. Kolika je cena prve klase i da li ova naša vuna zadovoljava neku cenu?

Prva klasa je 50 dinara po kilogramu. Cena vaše vune po kilogramu u rinfuzu je 10-15 dinara.

80. Koliko na to pranje, sortiranje i prerade na vlakno otpada u % težine?

Na pranje otpada 50 % , a na pređenje 30 %.

81. Da li postoji vlagomer za uspostavljanje vlage u vuni?

Postoji ,u obliku je mača koji se zavlači u balu ili automatski meri vlagu.

82. Vuna starosti od 10 godina, šta sa njom?

Ako je u rinfuzu i stajala nepropisno može se baciti, jer je izgorela.

89. Da li bi mogli da napravimo jedno udruženje u propalom PIK Pešteru?

Ne možete ,jer PIK je prodat, ali zato možete vi da osnujete udruženje.

90.Kako stići na sajam?

Matičenja i regionalne izložbe,gde se biraju najbolju grla,preduslov je predstavljanje na sajmu.

91.Da li matičenje izvesti pojedinačno ili u udruženju?

Pre će dobiti matičenje udruženo, jer time ispunjavate sve predviđene uslove(garniture).

92.Da li je jeftinije kupovati vunu u Prijepolju nego u Sjenici?

Ako se traži određena klasa i vrsta za određene proizvode,a u vašem regionu nema onda je odgovor- DA.

93.Da li oprana vuna ima veću cenu od neoprane?

Nema ,i oprana vuna mora se ponovo prati da bi imala samo 0,5 % masnoće.

94.Da li ima tržište vune u Srbiji?

Ima svugde,zavisi od interesovanja.

95.U čemu se balira vuna?

U presama ,a pakuje u jutanim džakovima-slamaricama.

96.Kolika je zapremina jedne bale,koliko se vune ispresuje u toj bali?

Zavisi od vrste balirke,a po standardu moraju prelaziti preko 100 kg.

97.Koliko prostora treba za pakovanje bale od 100 kg i koliki je pritisak prese?

Zavisi od tipa balirke.

98.Proces narudžbine i prodaje da li je to u suštini to što smo čuli od vas?

Ako se udružite, lakše je izaći na tržište i ispuniti zahteve tržišta.

99.Koji je način šišanja bolji?

Mašinsko šišanje ima prednost nad ručnim.Brže je,lakše,manje povreda i ujednačenost.

100.Koliki broj ovaca može jedan ovan da izmrči?

Najrentabilnije 20-30 ovaca.

101.Koji je najbolji period kada treba koristiti ovna?

U životnom dobu od 2-3 godine.

102.Zbog čega treba menjati ovna za svaku generaciju?

Da ne bi došlo do genetskih degeneracija.

103.Da li je bolje ostaviti ovna da se ne šiša jednu godinu?

I ovan mora da se šiša kao i ovca.

105.Da li je bolje da se počisti pre jagnjenja?

Higijena je najvažnija ,a ne samo u vreme jagnjenja.

106.Zašto se reže rep kod ovaca?

Rep se ne reže već se povezuje,da se spreči rast.A kod ranijih ovaca zbog boljeg mrčenja i zbog mokraće.

107.Koja je dozvoljena vlažnost vune?

17 %.

108.Gde se skladišti ,čuva vuna i koji su najbolji uslovi za čuvanje vune?

Skladišti se u suvoj ,tamnoj prostoriji u kojoj postoji mogućnost provetravanja.

109.Da li je bolje čuvati prljavu ili opranu?

Bolje prljavu,odnosno neopranu, jer takvu moljac manje napada.

110.Da li je dobro posle šišanja prati ovce?

Čak je preporučljivo zbog šuge i krpelja.

111.Najbolji način kupanja?

U bazenu ,uroniti telo ovce (da joj glava viri).

112.U koje vreme je najbolje šišati ovcu-uslovi toplo –hladno?

Posle jagnjenja.Da je to oko juna i suvo vreme.

113.Da li posle šišanja treba ovcu poslati na ispašu?

Preporučljivo je da ovca bude u toru, staji još par dana (7 dana) zbog privikavanja, klimatizacije i smirenja posle stresa.

114. Da li smeta sunce posle šišanja?

Ne smeta.

115. Da li pri malim oštećenjima čaponjaka treba odmah reagovati i koja je preventiva?

Obratite se vašem veterinaru za stručni savet.

116. Kada treba ovcu kupati posle šišanja?

Preporučuje se odmah, a najkasnije za 2 dana.

117. Da li je bitno za šepavost mesto čuvanja ovce (tor, štala)?

Samo mesto je nebitno, već prostirka, koja mora biti visine od 60-80 cm.

118. Koji tip prostirke je najbolji?

Slama, jer je propustljiva (zbog mokraće), elastična je, pri gaženju formira se jastuk, i topla je.

119. Da li je piljevina dobra kao prostirka?

Nije, zadržava mokraću, ovca svojom težinom propada kroz N 4, zadržavajući na runu mehaničku nečistoću.

120. Koji je tip štale najbolji, od kog materijala?

80 cm visine od tvrdog materijala, a dogradnja od dasaka.

121. Kojeg je kvaliteta naša vuna, sa ovih terena?

Osrednjeg kvaliteta tj. gruba. Najviše se koristi u tepiharskoj industriji.

122. Koja je cena vune?

U rinfuzu od 10-15 dinara po kilogramu.

123. Zašto ovan iz Vojvodine nije dao odgovarajuće rezultate kod naših ovaca?

Zbog klimatskih uslova i svoje krupnoće.

124. Na koji način je najbolje i najjeftinije baliranje?

Najbolje baliranje je presom, a i najjeftinije.